

Teorie komunikace jakožto explanatorní princip přirozené víceúrovňové segmentace textů

Autorovy znalosti a zájmy daleko přesahují to, co se očekává od „normálního“ lingvisty. Používání matematiky a zdůvodňování postupu pomocí metodologie vědy v dané formě by stačily i na habilitační práci.

Autor v práci vysvětluje několik jevů – proč je text z pozice lingvisty i mluvčího obvykle segmentovaný do různých jednotek, proč se tyto segmenty vzájemně omezují a proč platí Menzerathův zákon. Vysvětlení není jediné možné, ale toho si je vědom. Autor vychází z teorie informace, což vítám, neboť je to obecný princip, na kterém se dá stavět. Užití kolmogorovovského pohledu na teorii informace je v lingvistice inovativní a přínosné.

Jeho znalosti a rozhled obdivuji a jsem velice rád, že někdo využívá výsledky metodologie (tomu se lingvisté vyhýbají) na zdůvodňování svého přístupu. Ovšem je zde citována pouze starší literatura (Popper a Feyerabend), chybí mi velice např. Bunge, Salmon, Fraassen a jiní, kteří se zabývají pojmy jako teorie, explanace, zákon, věda jako taková atd. Nebylo by zlé ukázat, že věda má 4 stupně: (a) něco tu je (intuice, indukce), (b) co to je (definice, konvence), (c) jaké to je a jak se to chová (popis, model), (d) proč je to takové nebo proč se to tak chová. Ve čtvrtém stupni se musí formulovat hypotézy, musí se ověřit a spojit do jednoho systému. Z toho vznikne teorie, která dává explanaci. Moderní názor na explanaci je ten, že je to subsumpce jevu pod nějaký systém zákonů. Není to explikace, která se používá v běžné lingvistice nebo v literární vědě... O tom pojednávají zejména Bungeho knihy – kvantitativisté se drží především Bungeho, který byl fyzikem a filozofem a psal knihy taky o biologii, psychologii, vědě, systémech a dokonce i o lingvistice.

Měl bych několik rad, pokud bude práce přeložena do angličtiny a publikována:

- 1) Změnit první osobu na autorský plurál nebo pasivum. Také neoslovovat čtenáře přímo, ale nepřímě.
- 2) Vzorce z přílohy dát přímo do textu, je velmi nepohodlné neustále hledat a listovat.
- 3) Při definici a vzniku jazykových jednotek mi chybí jakékoliv odvolání se na ikonismus a fonosémantiku. Navíc definice jsou vědecké konvence, málo je zdůrazněno, že věda je náš pohled (scientific image) a ne realita nebo pravda.
- 4) Bylo by dobré neudávat jenom arabské a české příklady, ale i anglické, anglické texty se dají snadno sehnat.
- 5) Obrázky bych dal přímo do textu a ke každému tabulku s najdenými čísly, s teoretickými čísly a s testem. To by bylo přesvědčivější. Někdy jsou uváděny pouze parametry křivek, bylo by lepší vždy ukázat přímo tu funkci s dosazenými čísly. Tím se rozsah knihy zvětší, ale to není podstatné.
- 6) V kapitole 7 je mnoho příkladů, ale žádný výpočet. Pro lingvisty by bylo vhodnější, kdyby výpočty byly explicitně uvedeny. V kapitole 5.4 jsou použity jenom příklady, doporučuji vzít delší text a rozebrat ho celý

Autor má vynikající rozhled a chce dělat pořádnou vědu, proto doufám, že bude mít i nadále chuť do práce a šílené úspěchy. Práce splňuje všechny požadavky kladené na disertační práci. Konkrétní rozbor jednoho textu podle všech uvedených kritérií by stačil dokonce na habilitační práci. Doporučuji vydání adaptované práce anglicky.

Hodnotím práci nejlepší známkou, jaká existuje.

Lüdenscheid,

Gabriel Altmann